

PRAKTIKFALL: VARUHUS OCH GEOENERGI

GEOENERGIDAGEN

2013-10-04

Jonas Ekestubbe, Malmö Geoenergi

GEOENERGI PÅ SWECO

- Lång erfarenhet av Geoenergi, sedan början av 80-talet
- Egen resultatenhet 2010
- Idag 7 st personer på Geoenergigruppen i Malmö
- Samarbete med systergrupper och systerbolag i bl.a. Örebro, Jönköping, Göteborg, Stockholm, Linköping etc.

Tjänster:

- Förstudier och förundersökningar
- Upphandlingar (privata & offentliga)
- Ram- och detaljprojektering av både utvändiga och invändiga installationer
- Tillståndsärenden för vattenverksamhet (ATES)
- Certifieringssystem
- Beställarstöd
- TRT mätningar med egen utrustning samt utvärdering
- Besiktning
- Driftuppföljning & driftoptimering

FRÅGESTÄLLNINGAR

- Hur kan man tänka kring olika typer av systemlösningar ? ATES eller BTES?
- Vad krävs i processen för ett det ska bli ett så bra system som möjligt och vilka fallgropar finns? Vad krävs i samarbetet med beställaren?
- När tänker man akviferlager (ATES) och när tänker man borrhålslager (BTES)?
- Vad avgör om det blir en enkel eller mer komplex systemlösning?
- Vilken typ av byggnad lämpar sig för en ”standardiserad” lösning och vilken typ av byggnad lämpar sig för mer ”skräddarsydd” lösning? Exempel från Biltema, IKEA och IKANO

FRÅGESTÄLLNINGAR

Hur kan man tänka kring olika typer av systemlösningar?

- Vilka är de geologiska förutsättningarna? (Lagerföljd, borrhärdighet, vattenföring, lambda etc.) ATES eller BTES?
- Vilka är de energitekniska förutsättningarna? (Temperaturprogram, behovsprofil, effekt- och energiprofil etc.)
- BTES är tröga system som lämpar sig bra för byggnader med lågt effektbehov och stort energibehov
- ATES är snabba system som lämpar sig bra för byggnader med högt effektbehov och litet energibehov
- Försöka se hela byggnaden som ett system (inkl. produktions- och distributionssystemet) och förstå byggnadens dynamik oavsett systemlösning

FRÅGESTÄLLNINGAR

Vad krävs i byggprocessen för att det ska bli ett så bra system som möjligt och vilka fallgropar finns? Vad krävs i samarbetet med beställaren?

- Kommunikation med andra konsulter/entreprenörer under projektering och byggfas
- Rörkonsult/-entreprenör (t.ex. temperaturprogram etc.)
- Ventilationskonsult/-entreprenör (t.ex. behovsprofil)
- Markkonsult/-entreprenör (t.ex. APD-plan -> kostnadseffektivt för B)
- Beställare (vad vill B ha ut av anläggningen? Jobba mot samma mål! Certifiering!)

Fallgropar:

- Bristande kommunikation och samordning
- Brister i upphandling
- Annan energianvändning än vad som var tänkt

◀...ovanstående kan innebära att anläggningens prestanda försämras ▶

VAL AV LÖSNING

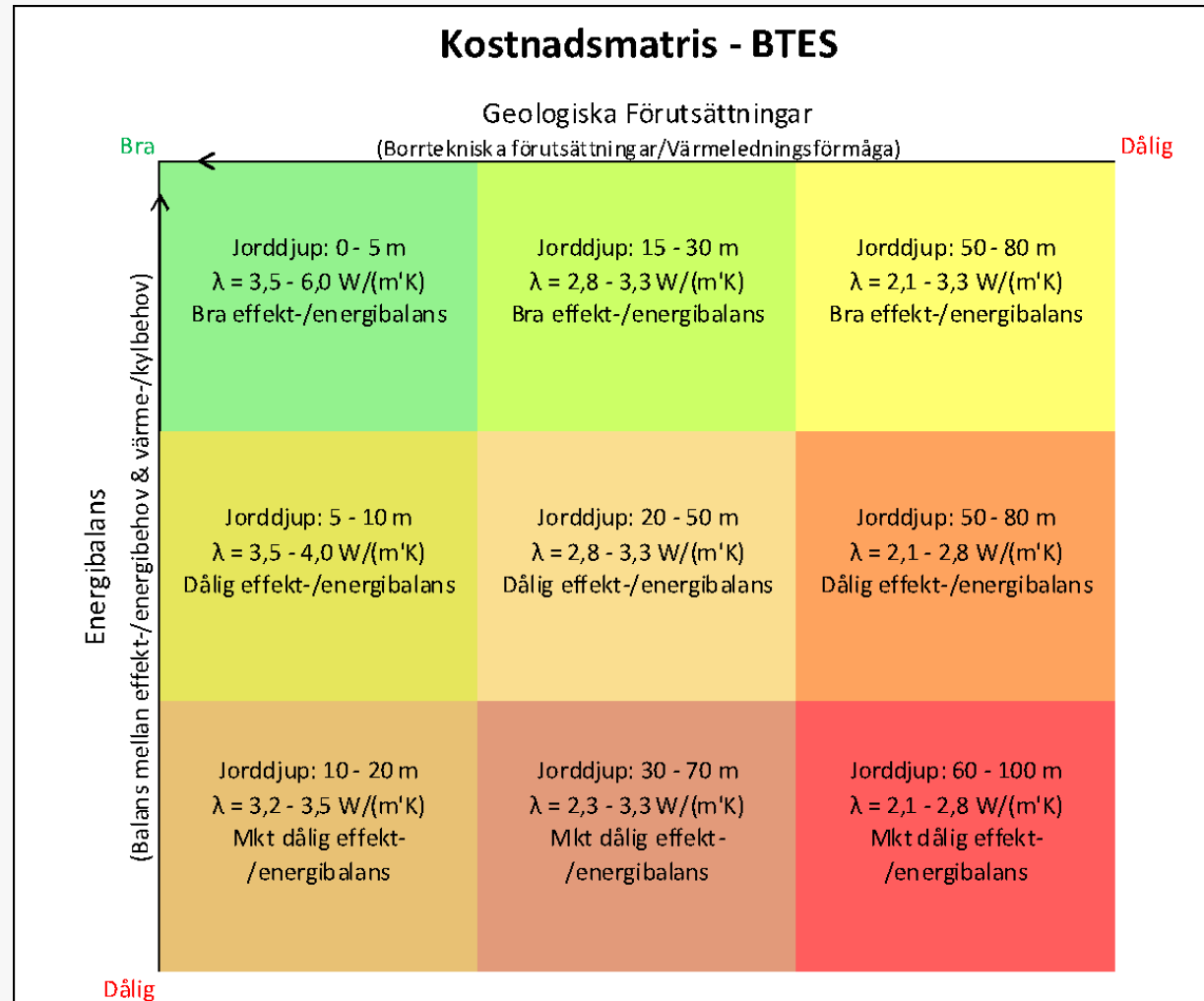
När tänker man akviferlager (ATES) och när tänker man borrhålslager (BTES)?

VAL AV LÖSNING

Styrande parametrar

BTES

- Jorddjup
- Borrbarhet
- Bergbeskaffenhet
- Lambdavärde/borrhålsmotstånd
- Effekt- och energibalans

VAL AV LÖSNING

Styrande parametrar

ATES

- Jorddjup
- Borrbarhet
- Vattenföring i jord/berg
- Vattenkemi
- Brunnsutförande
- Effekt- och energibalans
- Tidsaspekt

Kostnadsmatris - ATES

Geologiska Förutsättningar
(Vattenförande egenskaper/vattenkvalitet/borrtekniska förutsättningar)

		Bra		Dålig
Energibalans (Balans mellan effekt-/energiebehov & värmeförbrukning)	Bra	Mkt goda vattenförande egenskaper Mkt god vattenkvalitet Brunnstekniskt billigt Bra effekt-/energiebalans	Goda vattenförande egenskaper God vattenkvalitet Brunnstekniskt dyrt Bra effekt-/energiebalans	Dåliga vattenförande egenskaper Dålig vattenkvalitet Brunnstekniskt mkt dyrt Bra effekt-/energiebalans
	Mellan	Mkt goda vattenförande egenskaper Mkt god vattenkvalitet Brunnstekniskt billigt Dålig effekt-/energiebalans	Goda vattenförande egenskaper God vattenkvalitet Brunnstekniskt dyrt Dålig effekt-/energiebalans	Dåliga vattenförande egenskaper Dålig vattenkvalitet Brunnstekniskt mkt dyrt Dålig effekt-/energiebalans
	Dålig	Mkt goda vattenförande egenskaper Mkt god vattenkvalitet Brunnstekniskt billigt Mkt effekt-/dålig energibalans	Goda vattenförande egenskaper God vattenkvalitet Brunnstekniskt dyrt Mkt effekt-/dålig energibalans	Dåliga vattenförande egenskaper Dålig vattenkvalitet Brunnstekniskt mkt dyrt Mkt effekt-/dålig energibalans

FRÅGESTÄLLNINGAR

Vad avgör om det blir en enkel eller mer komplex systemlösning?

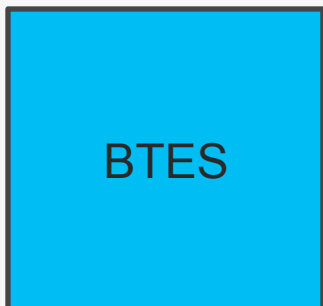
- Byggnadstyp & verksamhet (lagerbyggnad eller glashus, internlaster etc.)
- Behovsprofil ”olika behov vid samma tillfälle och/eller samma behov vid olika tillfällen”
- Byggnad med olika behov vid samma tillfälle kan öka komplexiteten i anläggningen men kan också minska investeringskostnaden
- Byggnad med samma behov vid olika tillfällen kan minska komplexiteten i anläggningen men kan också öka investeringskostnaden
- Balanserad effekt- och energiprofil möjliggör ofta enklare system
- Obalanserad effekt- och energiprofil innebär ofta mer komplexa system
- Kombination av Geoenergi tillsammans med andra energislag (sol, havsvatten, fjärrvärme etc.)

- ◀
- Krav på redundans
- ▶

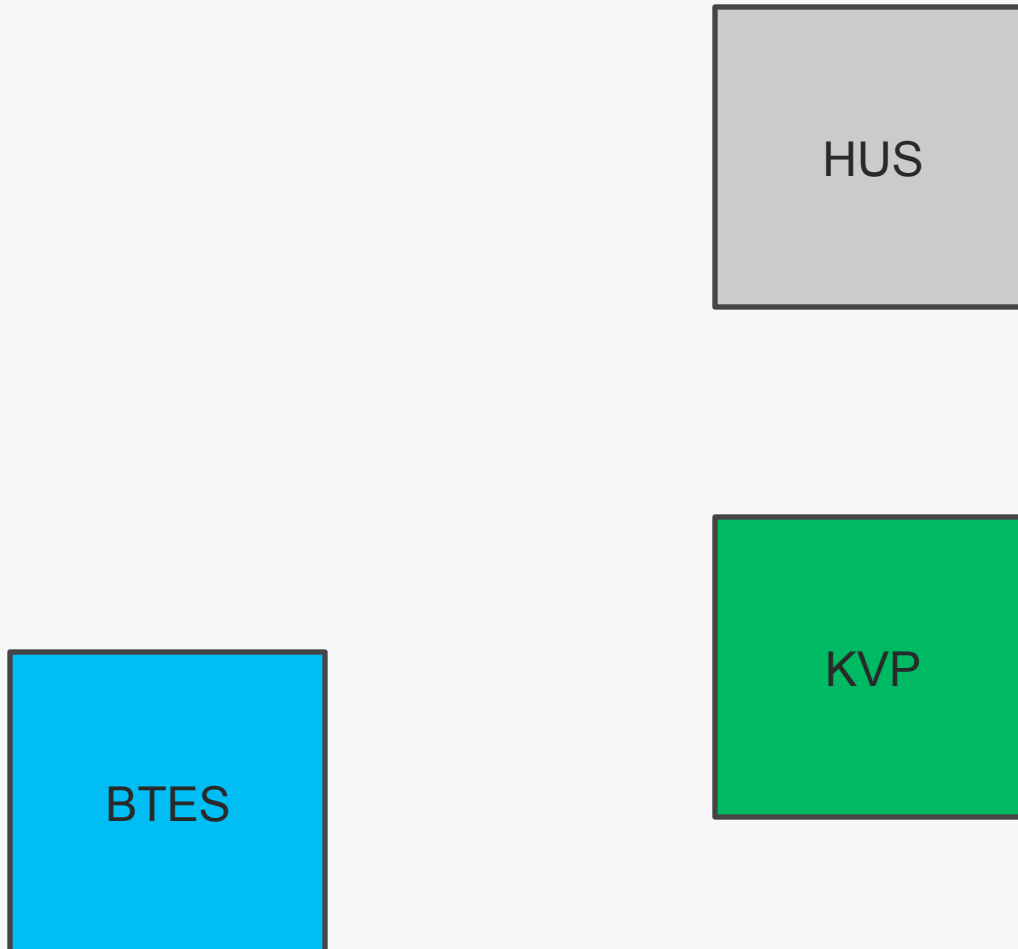
Exempel enkel systemlösning

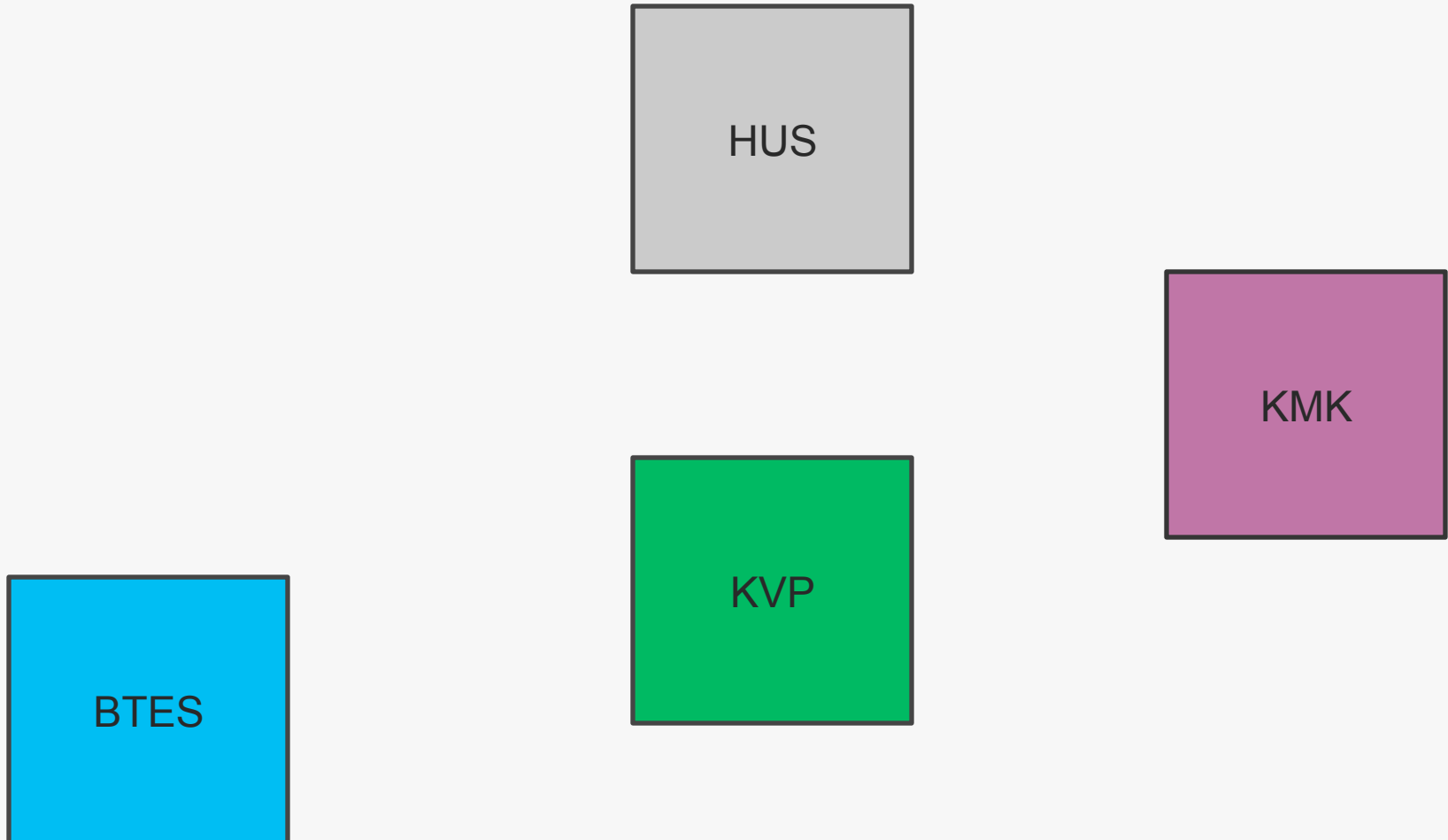
Exempel enkel systemlösning

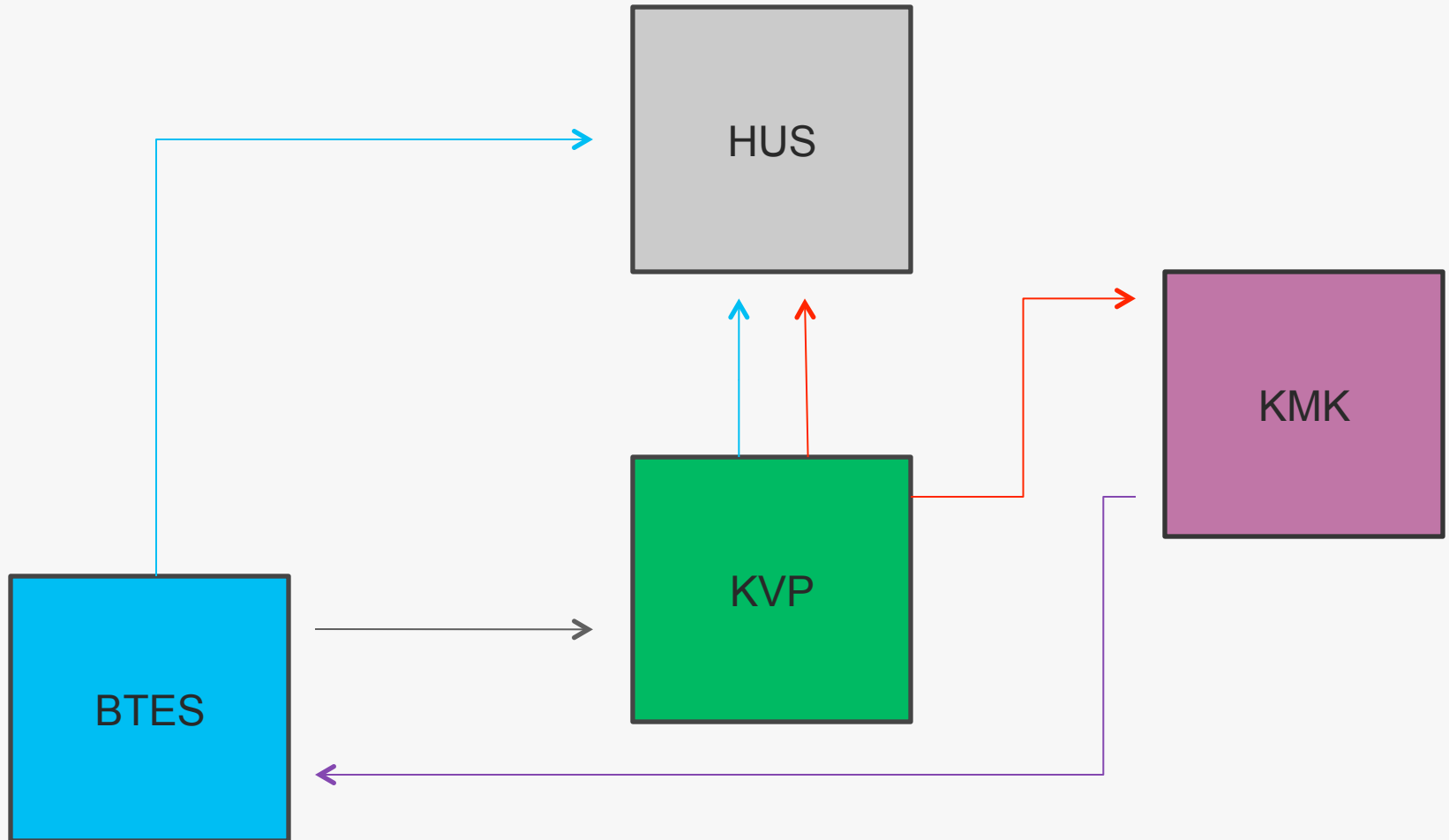
Exempel enkel systemlösning

Exempel enkel systemlösning

Exempel enkel systemlösning

Exempel komplex systemlösning

Exempel komplex systemlösning

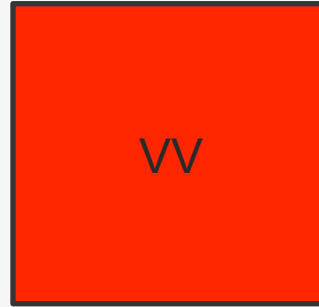

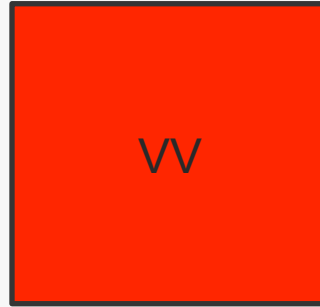
Exempel komplex systemlösning

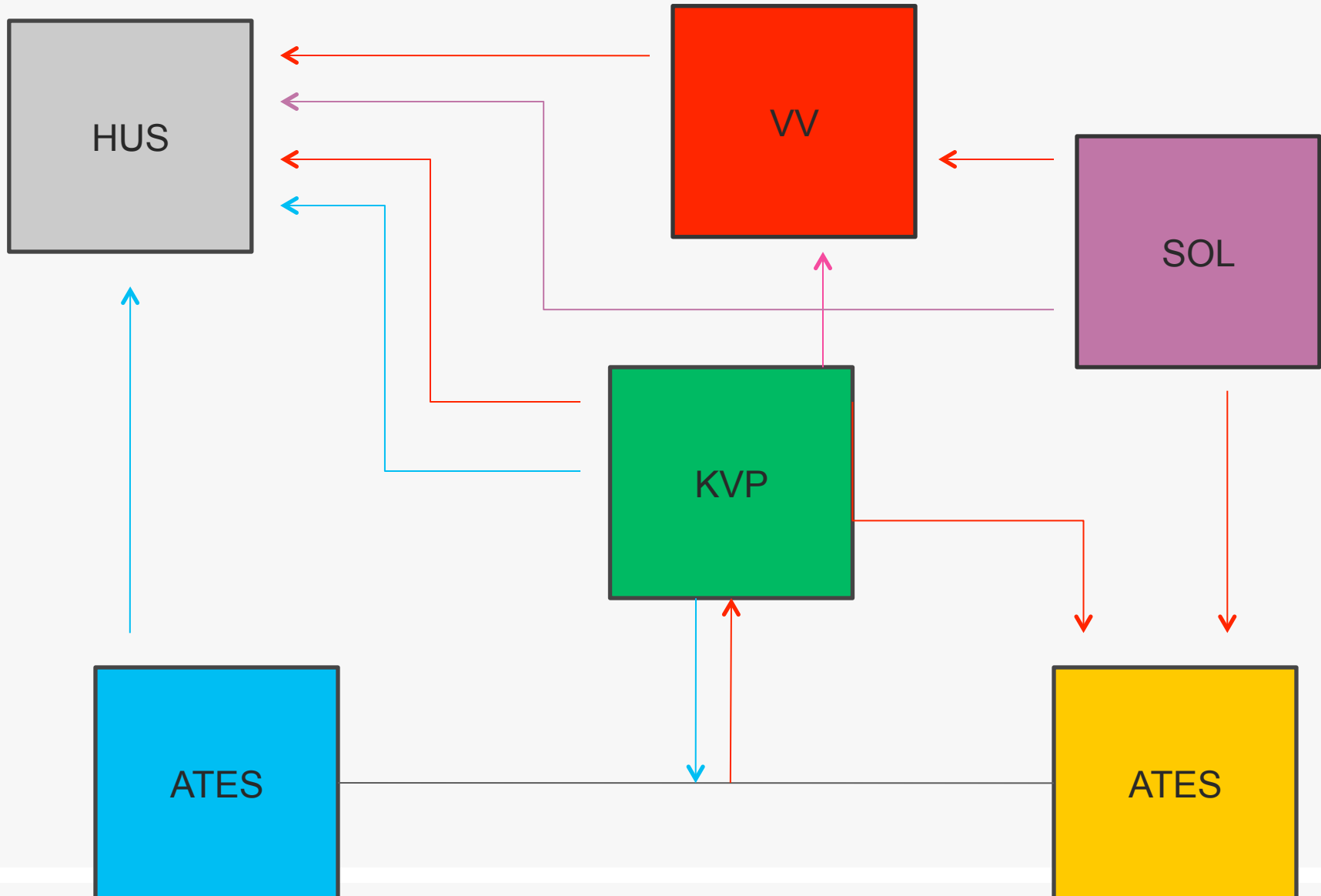
Exempel komplex systemlösning

Exempel komplex systemlösning

Exempel komplex systemlösning

VAL AV LÖSNING

Vilken typ av byggnad lämpar sig för en ”standardiserad” lösning och vilken typ av byggnad lämpar sig för mer ”skräddarsydd” lösning?

Exempel från:

- BILTEMA, Lund
- IKEA Uddevalla
- IKANO Uddevalla

BILTEMA, LUND

Förutsättningar

- Detaljhandel
- ca 5 400 m²
- Balanserad effektprofil med obalanserad energiprofil

Källa: Biltema.se

BILTEMA, LUND

Anläggning

- ATES
- 3 st Vp + 1 st elpanna för värmeproduktion
- Varmvatten produceras med separata VVB
- Akviferlager med 4 st brunnar (2 st varma och 2 st kalla)
- Artesiska förhållanden
- All kyla tas från akviferlagret

Enkel anläggning med 2 st tydliga driftfall

Källa: Biltema.se

IKEA Uddevalla

Förutsättningar

- Nybyggnad av IKEA-varuhus, handelsplats Östra Torp tillsammans med IKANO Retail Centres
- ca 37 500 m²
- Balanserad effekt- och energiprofil

Källa: ikea.com/se/sv/

IKEA Uddevalla

Anläggning

- BTES
- Borrhålslager med 50 st borrhål
- 2 st KVP för värme- och kylproduktion
- 1 st mindre VP för varmvatten

Driftfall:

- Värmeproduktion (processkyla)
- Kyla från borrhålslager
- Kylproduktion KVP + kyla från borrhålslager
- Återladdning värme till borrhålslager i samband med kylproduktion KVP

Mer komplicerad anläggning i och med driftfall med flera beståndsdelar

Källa: ikea.com/se/sv/

IKANO Uddevalla

Förutsättningar

- Nybyggnad av handelsplats Östra Torp tillsammans med IKEA
- 2 st byggnader med olika behov, olika storlek, totalt ca 23 000 m²
- Volymhandel samt livsmedelsbutik
- Obalanserad effektprofil och obalanserad energiprofil

Källa: www.ikanofastigheter.se/

IKANO Uddevalla

Anläggning

- BTES
- Borrhålslager med 36 st borrhål
- 3 st KVP för värme och kyla
- 3 st KM för kyla

Driftfall:

- Värmeproduktion (processkyla)
- Värmeproduktion med möjlighet till återladdning av kyla
- Kyla från borrhålslager
- Kylproduktion KVP + kyla från borrhålslager
- Återladdning värme i samband med kylproduktion KVP
- Möjlighet till kondensorkylning av kylmaskiner till livsmedelsbutik

Källa: www.ikanofastigheter.se/

Komplicerad anläggning i och med driftfall med flera beståndsdelar samt 2 st byggnader med olika behov vid samma tillfälle och samma behov vid olika tillfällen

Tack!

jonas.ekestubbe@sweco.se
0722 – 09 82 15